

**ՀԵՏԱԽՈՒՉՄԱՆ ՄԵՋ ԳՏԼՎՈՂ ՄԵՂԱԴՐՅԱԼԻՆ ՁԵՐԲԱԿԱԼԵԼԸ
ՈՐՊԵՍ ՀԵՌԱԿԱ (ՄԵՂԱԴՐՅԱԼԻ ԲԱՑԱԿԱՅՈՒԹՅԱՄԲ)
ԿԱԼԱՆԱՎՈՐՄԱՆ ԱՅԼԸՆՏՐԱՆՔ ՀՀ ՔՐԵԱԿԱՆ
ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ**

ՄԵՐԳԵՑ ՄԱՐԱԲՅԱՆ

Անձի անձնական ազատության իրավունքը կարող է սահմանափակվել բացառապես այնպիսի ընթացակարգին համապատասխան, որը պաշտպանում է նրան կամայականությունից և անօրինականությունից: Քրեական դատավարության զարգացման ընթացքում նման ընթացակարգի հիմք է ծառայել habeas corpus (լատ. «Թեկուզ դու ունես մարմին») ինստիտուտը: Պատմականորեն habeas corpus ընթացակարգն անձին ազատությունից զրկելու նկատմամբ դատական վերահսկողության կառուցակարգ է, որը յուրաքանչյուր անձի երաշխավորում է դատարանի առաջ կանգնելու և լսված լինելու իրավունքը, որպեսզի դատարանը ստուգի ազատությունից զրկելու օրինականությունն ու հիմնավորվածությունը:

Հենց habeas corpus-ի սկզբունքների վրա է կառուցված, մասնավորապես, ՀՀ Սահմանադրության 27-րդ հոդվածի 4-րդ մասի այն պահանջը, որ եթե սույն հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետի¹ հիմքով ազատությունից զրկված անձի վերաբերյալ ազատությունից զրկվելու պահից ողջամիտ ժամկետում, սակայն ոչ ուշ, քան յոթանասուներկու ժամվա ընթացքում դատարանը որոշում չի կայացնում անազատության մեջ նրան հետագա պահելը թույլատրելու մասին, ապա նա անհապաղ ազատ է արձակվում:

Habeas corpus սկզբունքն ընկած է նաև «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի (այսուհետ՝ ՄԻԵԿ) 5-րդ հոդվածի 3-րդ մասի հիմքում, որի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ձերբակալված անձ սույն հոդվածի 1 (գ) կետի² դրույթներին համապատասխան անհապաղ տարվում է

¹ Ըստ այդ կետի՝ ոչ ոք չի կարող անձնական ազատությունից զրկվել այլ կերպ, քան հետևյալ դեպքերում և օրենքով սահմանված կարգով՝ անձին իրավասու մարմին ներկայացնելու նպատակով, երբ առկա է նրա կողմից հանցանք կատարած լինելու հիմնավոր կասկած, կամ երբ դա հիմնավոր կերպով անհրաժեշտ է հանցանքի կատարումը կամ այն կատարելուց հետո անձի փախուստը կանխելու նպատակով:

² Ըստ այդ կետի՝ ոչ ոք չի կարող ազատությունից զրկվել այլ կերպ, քան հետևյալ դեպքերում և օրենքով սահմանված կարգով՝ անձի օրինական կալանավորումը կամ ձերբակալումը՝ իրավախախտում կատարած լինելու հիմնավոր կասկածի առկայության դեպքում նրան իրավասու օրինական մարմինն ներկայացնելու նպատակով կամ այն

դատավորի կամ այլ պաշտոնատար անձի մոտ, որն օրենքով լիազորված է դատական գործառնություններ իրականացնել, և իրավունք ունի դատաքննության ենթարկվելու խելամիտ ժամկետում կամ ազատվել մինչև դատը երաշխիք տրամադրելով:

Պետք է նկատել, որ թեև Սահմանադրության և Կոնվենցիայի վերոնշյալ ձևակերպումներում առկա են էական տարբերություններ, սակայն էության մեջ երկուսն էլ պահանջում են, որ պետությունը ճյուղային օրենսդրությամբ սահմանի հատուկ ընթացակարգ անձի նկատմամբ կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին՝ քրեական հետապնդման մարմինների միջնորդությունները քննարկելու և լուծելու համար, ընդ որում՝ այնպիսի կարևոր երաշխիքի ապահովմամբ, ինչպիսին մեղադրյալի՝ դատարանում լսված լինելու կամ իր նկատմամբ կալանավորում կիրառելու մասին միջնորդության քննարկման դատական նիստին պարտադիր մասնակցելու իրավունքն է³: Սակայն ՀՀ գործող քրեադատավարական օրենսդրությունը, հակառակ սահմանադրության և միջազգային չափանիշների, չի սահմանում կալանավորման մասին միջնորդությունների քննարկման դատական նիստին մեղադրյալի պարտադիր մասնակցության կամ դատարանում լսված լինելու իրավունքի ապահովման իմպերատիվ պահանջ, այլ հակառակը՝ որոշ դեպքերում թույլատրում է նրա նկատմամբ կալանավորում կիրառելու հարցի քննարկում և լուծում՝ առանց մեղադրյալի մասնակցության: Մասնավորապես ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 259-րդ հոդվածի 3-րդ մասի և 285-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համալիր վերլուծությունից հետևում է, որ մեղադրյալի նկատմամբ նրա բացակայությամբ կարող է կալանավորման վերաբերյալ միջնորդությունը քննարկվել, երբ

1) ազատության մեջ է և պատշաճ կարգով ծանուցված լինելով՝ չի ներկայանում դատական նիստին,

2) գտնվում է հետախուզման մեջ:

Առավել խնդրահարույց է այն հանգամանքը, որ քրեական դատավարության օրենսգրքում որևէ դրույթ չկա այն մասին, որ, այնուամենայնիվ, եթե դատարանի որոշումից հետո մեղադրյալը հայտնաբերվում և հայտնվում է վարույթն իրականացնող մարմնի տրամադրության տակ, այսինքն՝ դատարանի որոշման հիման վրա վերցվում է արգելանքի, ապա ինչ կարգով պետք է ապահովվի ՀՀ Սահմանադրության 27-րդ հոդվածի 4-րդ մասում և ՄԻԵԿ 5-րդ հոդվածի 3-րդ մասում ամրագրված՝ անձի՝ դատարանի առաջ կանգնելու և դատարանի կողմ-

---

դեպքում, երբ դա հիմնավոր կերպով անհրաժեշտ է համարվում նրա կողմից հանցագործության կատարումը կամ այն կատարելուց հետո նրա փախուստը կանխելու համար:

³ Այս իրավունքի խախտման պատճառաբանությամբ էր, որ ՀՀ Սահմանադրական դատարանը ՀՀ Սահմանադրությանը հակասող և անվավեր ճանաչեց ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 300-րդ հոդվածը // տե՛ս ՀՀ Սահմանադրական դատարանի 2018 թվականի հունիսի 26-ի ՍԴԴ-1421 որոշումը:

մից լաված լինելու իրավունքի իրացումը: Այս հանգամանքը վկայում է, որ քրեադատավարական օրենսդրության նման կանոնակարգումներն ուղղակի հակասում են ՀՀ Սահմանադրության 27-րդ հոդվածով և ՄԻԵԿ 5-րդ հոդվածով նախատեսված պահանջներին:

ՀՀ քրեադատավարական օրենսդրությունը և մասնավորապես 285-րդ հոդվածի 2-րդ մասը ու 259-րդ հոդվածի 3-րդ մասը ՄԻԵԿ-ի և դրա հիման վրա Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի (այսուհետ նաև՝ Եվրոպական դատարան) ձևավորած չափանիշներին հակասելու կամ չհամապատասխանելու հանգամանքը հաստատել է նաև ՀՀ վճռաբեկ դատարանը Տ. Վահրադյանի վերաբերյալ 2008 թվականի դեկտեմբերի 26-ի ԼԴ/0197/06/08 որոշմամբ, որում մասնավորապես արձանագրել է. «(...) [Օրենսգրքի 259-րդ հոդվածի 3-րդ մասի և 285-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ պարբերությունում ամրագրված դրույթները] հետախուզման մեջ գտնվող մեղադրյալի բացակայությամբ նրա նկատմամբ խափանման միջոցի ընտրության առումով, չեն բխում Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածի 3-րդ մասում ամրագրված՝ դատավորի մոտ անհապաղ տարվելու պահանջից: (...)» (կետ 30):

Վճռաբեկ դատարանի այս որոշման վերլուծությունից պարզ է դառնում, որ դատարանի նման հետևությունները հիմնված են Եվրոպական դատարանի կողմից ՄԻԵԿ 5-րդ հոդվածի 3-րդ մասում ամրագրված դրույթներին տարբեր գործերով տրված մեկնաբանությունների վրա:

Այսպես.

Լադենտն ընդդեմ Լեհաստանի գործով վճռում Եվրոպական դատարանը, անդրադառնալով Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածի 3-րդ կետի կիրառմանը, նշել է, որ այդ կետը չի նախատեսում որևէ հնարավոր բացառություն այն պահանջից, որ անձը ձերբակալվելիս կամ կալանավորվելիս պետք է բերվի դատավորի կամ այլ պաշտոնյայի մոտ (Ladent v. Poland, 2008 թ., գանգատ № 11036/03, կետ 75): Դա նշանակում է, որ կալանավորման հարցի քննարկմանը մեղադրյալի մասնակցությունն ազատությունից զրկելու օրինականության ապահովման հիմնական երաշխիքներից է, որը չի կարող սահմանափակվել ոչ մի դեպքում (*այս հանգամանքը հաստատել է նաև ՀՀ վճռաբեկ դատարանը Տ. Վահրադյանի վերաբերյալ գործով որոշման մեջ, տե՛ս կետ 26*):

Առավել ուշագրավ է Եվրոպական դատարանի *Գարաբանն ընդդեմ Ռուսաստանի* գործով վճիռը, որում Դատարանը փոքր-ինչ այլ կերպ է մեկնաբանել 5-րդ հոդվածի 3-րդ մասի պահանջը, քան *Լադենտն ընդդեմ Լեհաստանի* գործով, սակայն դրանում տվել է այնպիսի մեկնաբանություններ, որոնցով, ըստ էության, զարգացրել է նախկին դիրքորոշումը: Եվրոպական դատարանը մասնավորապես նշել է. «Անձին կալանքի տակ վերցնելը հեռակա կարգով (կամ նրա բացակայությամբ), երբ նա թաքնվում է արդարադատությունից, հասկապես երբ

նրա նկատմամբ հայտարարված է միջազգային հետախուզում, չի հակասում Կոնվենցիայի դրույթներին», սակայն դրանից հետո վերապահում է անում և հստակ արձանագրում. «Երբ 2003 թվականի փետրվարի 1-ին դիմումատուն վերադարձվել էր Թուրքմենստանից և արգելանքի վերցվել Ռուսաստանի Դաշնության տարածքում, ապա Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածի 3-րդ մասի հիմքով պետք է անհապաղ տարվեր դատավորի մոտ, մինչդեռ դիմումատուն մինչև 2003 թվականի մարտի 19-ը, այսինքն՝ մեկ ամիս 19 օրվա ընթացքում չեն ներկայացրել դատավորին: Այդ ձգձգումը չի կարող դիտարկվել որպես Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածի 3-րդ մասի խստագույն պահանջներին համապատասխան» (Garabaev v. Russia, 2007 թ., բողոք № 38411/02, կետ 101):

Ըստ այդմ՝ Վճռաբեկ դատարանն իր նախադեպային որոշմամբ ոչ միայն արձանագրել է, որ առանց մեղադրյալի մասնակցության նրա նկատմամբ կալանավորումը որպես խափանման միջոց կիրառելու վերաբերյալ ՀՀ քրեադատավարական օրենսդրության կանոնակարգումները հակասում են Եվրոպական չափանիշներին, այլև իրացնելով իրավունքի զարգացման և օրենքի միատեսակ կիրառության իր սահմանադրական լիազորությունը՝ սահմանել է այդ հակասությունը վերացնելուն ուղղված հստակ իրավական դիրքորոշում՝ դրանով իսկ երաշխավորելով նաև անձի՝ դատարանի առաջ կանգնելու և լսված լինելու իրավունքի իրացումը:

Վճռաբեկ դատարանի որոշման մեջ մասնավորապես ամրագրված է հետևյալը. «(...) Հիմք ընդունելով ՀՀ իրավական համակարգում Կոնվենցիայի բարձրագույն իրավաբանական ուժը, ինչպես նաև ազատությունից զրկված անձանց անհապաղ դատարանի առջև ներկայացնելու՝ Կոնվենցիայով հստակ ամրագրված և Եվրոպական դատարանի նախադեպային պրակտիկայում բազմիցս վերահաստատված պահանջի ներպետական երաշխավորման պահանջը՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ներպետական օրենսդրության մակարդակում ազատության իրավունքի ապահովման անհրաժեշտ երաշխիք պետք է լինի հետախուզման մեջ գտնվող անձին հայտնաբերելուց հետո, արդեն նրա ներկայությամբ, նրա նկատմամբ ընտրված խափանման միջոցի հարցի կրկնակի քննարկումը նախաքննության կատարման վայրի դատարանում: Դա հնարավորություն կտա նվազեցնել կամայական կալանավորման դեպքերը, ինչպես նաև կապահովի Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածի 3-րդ մասի՝ Հայաստանի Հանրապետության համար միջազգային պարտավորություն հանդիսացող պահանջների կատարումը: ... Հետևաբար՝ հետախուզման մեջ գտնվող անձին հայտնաբերելուց հետո նա պետք է անհապաղ (72 ժամվա ընթացքում) տարվի դատավորի մոտ: (...):»:

Թե՛ Եվրոպական դատարանի, թե՛ Վճռաբեկ դատարանի դիրքորոշումներից ակնհայտ է, որ ՀՀ Սահմանադրության 27-րդ հոդվածի 4-րդ մասով և ՄԻԵԿ 5-րդ հոդվածի 3-րդ մասով երաշխավորված իրա-

վունքի տեսանկյունից էականն այն չէ, որ անձը դատարանի առաջ կանգնի ի սկզբանե կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին քննիչի միջնորդությունը քննարկելուց հետո, հատկապես որ կարող է գտնվել միջազգային հետախուզման մեջ, այլ էական է այն, որ անձն ազատությունից փաստացի զրկվելու դեպքում 72 ժամվա ընթացքում տարվի դատավորի մոտ՝ անկախ այն բանից, որ դա փաստացի հիմնված է դատարանի նախապես տված որոշման վրա:

Անդրադառնալով Վճռաբեկ դատարանի կողմից ազատությունից զրկված անձին «անհապաղ» դատավորի մոտ տանելու պահանջը «72 ժամվա» ժամանակահատվածին նույնացնելուն՝ պետք է արձանագրել, որ այն պայմանավորված է ՀՀ Սահմանադրությամբ և քրեադատավարական օրենսդրությամբ ամրագրված այն պահանջներով, որ առանց դատարանի որոշման անձը կարող է ձերբակալման հետևանքով անազատության մեջ մնալ մինչև 72 ժամ, որը լրանալուց հետո, եթե դատարանը որոշում չի կայացնում անձին կալանավորելու վերաբերյալ, նա պետք է անհապաղ ազատ արձակվի⁴:

Թեև այս մոտեցումը ձևական-իրավաբանական առումով հակասում է ՀՀ Սահմանադրությանը և քրեադատավարական օրենսդրությանը, քանի որ 72 ժամը վերաբերում է առանց դատարանի որոշման անձին ազատությունից զրկելու առավելագույն ժամկետին, ընդ որում՝ ձերբակալման հիմքով ազատությունից զրկելուն, իսկ քննարկվող իրավիճակում առկա է դատարանի որոշում անձին ազատությունից զրկելու մասին, այն էլ՝ կալանավորման հիմքով, սակայն էականն այստեղ այն է, որ Վճռաբեկ դատարանը կարևորել է ոչ թե հարցի ձևական-իրավաբանական կամ քրեադատավարական կողմը, այլ Սահմանադրությամբ և ՄԻԵԿ-ով ամրագրված ու երաշխավորված՝ դատարանի առաջ կանգնելու և դատարանում լսված լինելու անձի իրավունքը:

Պետք է նաև արձանագրել, որ Վճռաբեկ դատարանի որոշման հետևանքով ձևավորվել է այնպիսի իրավակիրառ պրակտիկա, երբ առանց մեղադրյալի մասնակցության դատարանում քննարկվում է նրա նկատմամբ կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու հարցը, և եթե դատարանը բավարարում է քննիչի միջնորդությունը, ապա հետագայում, երբ անձին հայտնաբերում և արգելանքի են վերցնում, քննիչը 72 ժամվա ընթացքում կրկին միջնորդություն է ներկայացնում դատարան՝ կալանավորման հարցը կրկնակի քննարկելու հա-

⁴ Այս առումով ուշագրավ է մասնավորապես ՀՀ վճռաբեկ դատարանի՝ Հ. Գյուրջյանի վերաբերյալ 2010 թվականի մայիսի 4-ի ԵԷԴ/0004/06/09 որոշմամբ ձևավորած իրավական դիրքորոշումը, որում Դատարանը, վերահաստատելով Ս. Վահրադյանի մասին որոշմամբ ձևավորած մոտեցումը, ամրագրեց, որ մեղադրյալի նկատմամբ ընտրված կալանավորման որոշումը վերահաստատելու մասին միջնորդությունը պետք է ներկայացվի դատարան 72 ժամվա ընթացքում՝ հաշվի առնելով, որ ՀՀ Սահմանադրությամբ և քրեադատավարական օրենսդրությամբ առանց դատարանի առաջ կանգնելու անձը չի կարող անազատության մեջ մնալ 72 ժամից ավելի:

մար: Ի դեպ, այս կարգը գործում է միայն այն դեպքում, երբ մեղադրյալը հետախուզվում է, իսկ եթե ազատության մեջ է և լինելով պատշաճ ծանուցված՝ չի ներկայանում դատական նիստին, ապա նրա նկատմամբ կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու դեպքում կրկնակի քննարկման պրակտիկա դեռևս չի ձևավորվել:

Մեր դիտարկումները ցույց են տալիս, որ եզակի դեպքերում է միայն, որ հետախուզման մեջ գտնվող մեղադրյալի նկատմամբ կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին նախաքննության մարմինների միջնորդությունները դատարանները մերժում են. հիմնականում դրանք բավարարվում են, ընդ որում՝ ինքնին հետախուզում հայտարարելու հիմք հանդիսացած հանգամանքներն էլ դրվում են խափանման միջոց կալանավորում կիրառելու հիմքում: Ուստի ձևավորվել է այնպիսի պրակտիկա, երբ որևէ անձի նկատմամբ կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին միջնորդություն ներկայացնելուն նախորդում է՝

ա) նրան նախաքննության մարմին հարցաքննության կանչելու մասին ծանուցագրի ուղարկումը, որը տարբեր պատճառներով անձը չի ստանում, օրինակ՝ տանը չլինելու, այլ հասցեում բնակվելու և այլ պատճառներով,

բ) դրան անմիջապես հետևում է այդ անձին բերման ենթարկելու մասին որոշման կայացում, որը հաճախ չի կատարվում՝ մի դեպքում այն պատճառով, որ անձի բնակարանի դուռը փակ է լինում, տանը չի լինում, մեկ այլ դեպքում՝ ոստիկանությունը դիտավորյալ չի կատարում, թեև նրանց հայտնի է լինում անձի գտնվելու տեղը. դա հաճախ պատճառաբանվում է աշխատանքային բարձր արդյունավետություն (դրական ցուցանիշ) ցույց տալու անհրաժեշտությամբ, մասնավորապես այն, որ հետախուզում հայտարարելու դեպքում արդեն իսկ հետախուզվող է հայտնաբերվում,

գ) դրանից հետո քննիչը հայտարարում է հետախուզում և, որպես կանոն, միջնորդություն է ներկայացնում դատարան կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին, որը դատարանը բավարարում է:

Այլ կերպ ասած՝ հաճախ հետախուզում հայտարարելու արհեստական հիմքեր են ստեղծվում, այնուհետև ձևական հետախուզում է հայտարարվում, որից հետո կալանավորման միջնորդություն է ներկայացվում դատարան, որն էլ բավարարում է այն և որոշում կայացնում կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին, քանի որ հետախուզում հայտարարելու փաստն ինքնին բավարար է անձի ոչ պատշաճ վարքագծի մասին հետևություն անելու համար, որը բարձրացնում է կալանավորում կիրառելու հավանականությունը:

Կարևոր է նաև նկատել, որ գործող քրեադատավարական օրենսդրությամբ որևէ իմպերատիվ կանոն նախատեսված չէ, որ հետախուզում հայտարարելու հետ միաժամանակ պետք է անձի նկատմամբ

կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին միջնորդություն ներկայացվի դատարան. ըստ 259-րդ հոդվածի 3-րդ մասի՝ քննիչին տրված է նման միջնորդություն ներկայացնելու իրավունք, ոչ թե պարտականություն, այսինքն՝ այն թողնված է քննիչի հայեցողությանը, որը, սակայն, գործնականում հաճախ չարաշահվում է:

Այլ կերպ ասած՝ հենց օրենսգրքի 259-րդ հոդվածի 3-րդ մասում ամրագրված հայեցողական լիազորության մեջ է թաքնված այն «չարիքի արմատը», որը գործնականում հանգեցնում է չարաշահումների և կամայականությունների: **Հետևաբար, իրավաչափ հարց է ծագում, թե որ դեպքում պետք է պարտադիր լինի հետախուզում հայտարարելու հետ միաժամանակ կալանավորում կիրառելը:** Մենք այն կարծիքին ենք, որ առանց մեղադրյալի մասնակցության նրա նկատմամբ կալանավորում կիրառելու հարցի քննարկումը միայն այն դեպքում կարող է իրավաչափ լինել, երբ նրա նկատմամբ միջազգային (միջպետական) հետախուզում է հայտարարված, իսկ ներպետական (տեղական) հետախուզում հայտարարված լինելու կամ ազատության մեջ գտնվելու դեպքում, պատշաճ ծանուցված լինելով՝ դատական նիստին չներկայանալու պարագայում նրա նկատմամբ կալանավորման հարցի քննարկում չպետք է իրականացվի առանց նրա մասնակցության կամ հեռակա կարգով: Այդ դեպքում հարցը կարող է ունենալ այլ լուծում, որին դեռ կանդիդատանք. այստեղ փաստենք, որ բացառապես միջազգային հետախուզում հայտարարելու հիմքով առանց մեղադրյալի մասնակցության նրա նկատմամբ կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու վերաբերյալ մեր դիրքորոշումը նախևառաջ պայմանավորված է ՀՀ վավերացրած միջազգային իրավական ակտերի և մասնավորապես՝ «Քաղաքացիական, ընտանեկան և քրեական գործերով իրավական օգնության և իրավական հարաբերությունների մասին» 22.01.1993 թ. Մինսկի և 07.10.2002 թ. Քիշնևի կոնվենցիաների (այսուհետ՝ Մինսկի և Քիշնևի կոնվենցիա), ինչպես նաև 13.12.1957 թվականի «Հանձնման մասին» եվրոպական կոնվենցիայի (այսուհետ՝ Հանձնման մասին կոնվենցիա) պահանջների կատարման անհրաժեշտությամբ:

Մինսկի, Քիշնևի և Հանձնման մասին կոնվենցիաների ուսումնասիրությունից պարզ է դառնում, որ հետախուզման մեջ գտնվող անձի հանձնման մասին պահանջը կարող է իրականացվել, եթե առկա է կալանավորման մասին դատարանի որոշումը (*Մինսկի կոնվենցիայի 58-րդ հոդված, Քիշնևի կոնվենցիայի 67-րդ հոդված, Հանձնման մասին կոնվենցիայի հոդված 1, հոդված 12-ի մաս 2-րդ, կետ «ա», հոդված 16-ի, մաս 2-րդ և այլն*): Ավելին՝ Քիշնևի կոնվենցիայի 69-րդ հոդվածը սահմանում է, որ հետախուզում իրականացնելու մասին խնդրանքին ևս պետք է կցված լինի կալանավորման մասին իրավասու արդարադատության մարմնի որոշումը, հակառակ դեպքում ոչ միայն հանձնումը, այլև հետախուզումը չեն կարող իրականացվել (*Մինսկի կոնվենցիան*

նման իրավակարգավորում չունի): Առավել ուշագրավ է այն հանգամանքը, որ Քիշնևի կոնվենցիայի 70-րդ հոդվածում խոսվում է նաև միջազգային (միջպետական) հետախուզման և այդ հիմքով կալանավորման ու հանձնման հարցերի մասին, որոնք սկզբունքային նշանակություն ունեն սույն իրավական վերլուծության համատեքստում:

Այսպիսով, միջազգային չափանիշների տեսանկյունից՝ միջազգային (միջպետական) հետախուզում հայտարարելու դեպքում առանց մեղադրյալի մասնակցության նրա նկատմամբ կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելը իրավաչափ է և պայմանավորված է առնվազն ՀՀ վավերացրած՝ Մինսկի, Քիշնևի և Հանձնման մասին կոնվենցիաների պահանջների կատարման անհրաժեշտությամբ, քանի որ առանց կալանավորման մասին իրավասու մարմնի որոշման հնարավոր չէ իրականացնել մեղադրյալի միջազգային հետախուզում, կալանավորում և հանձնում հայցող պետությանը: Հետևաբար, սա այն եզրակի դեպքն է, որը թույլ է տալիս անձի նկատմամբ կալանավորման հարց քննարկել նրա բացակայությամբ: Ի դեպ, հենց այս հանգամանքով էր պայմանավորված Եվրոպական դատարանի *Գարաբանն ընդդեմ Ռուսաստանի Դաշնության* գործով վճռում ձևավորած մոտեցումը, որով դատարանը հնարավոր է համարում առանց մեղադրյալի նրան կալանավորելը, սակայն պայմանով, որ նրա ի հայտ գալու դեպքում անհապաղ տարվի դատավորի մոտ: Նշված գործի փաստական հանգամանքների ուսումնասիրությունից պարզ է դառնում, որ հենց Մինսկի կոնվենցիայի պահանջներին համապատասխան է Գարաբանի նկատմամբ առանց նրա մասնակցության կիրառվել խափանման միջոց կալանավորումը, սակայն երբ նա հանձնվել է ՌԴ իրավասու մարմիններին, ՄԻԵԿ 5-րդ հոդվածի 3-րդ մասի պահանջներին համապատասխան անհապաղ չի տարվել դատարան, որը և ՄԻԵԴ-ի համար հիմք է հանդիսացել խախտում արձանագրելու:

Այսպիսով, կարող ենք արձանագրել, որ ՀՀ վճռաբեկ դատարանը ոչ միայն ՄԻԵԿ և քրեադատավարական օրենսդրության հակասությունն է լուծել, այլև տարբեր միջազգային պայմանագրերի (ՄԻԵԿ, Մինսկի և Քիշնևի կոնվենցիաներ և այլն):

Կարևոր է նաև նշել, որ թեև ՀՀ վճռաբեկ դատարանը տեղայնացրեց Եվրոպական դատարանի ձևավորած չափանիշը, սակայն խնդիրն այն է, որ չտարանջատեց հետախուզման տեսակը, ուստի ստացվեց այնպես, որ, ըստ ՀՀ իրավակիրառ պրակտիկայում ձևավորված մոտեցումների, էական չէ, թե անձի նկատմամբ հայտարարված է միջազգային, թե՞ ներպետական հետախուզում. նրա նկատմամբ կալանավորման հարցը քննարկվում է նրա բացակայությամբ, և եթե դատարանը բավարարում է քննիչի միջնորդությունը և կիրառում է կալանավորումը, ապա նրա ի հայտ գալու դեպքում քննիչը կրկին միջնորդություն է ներկայացնում դատարան՝ կալանավորման հարցը վերստին քննարկելու համար:

Կարծում ենք՝ նման պրակտիկան ոչ միայն իրավաչափ չէ և ըստ էության քրեադատավարական օրենսդրությունը շրջանցելու միջոց է, այլև ավելորդ ծանրաբեռնվում են և կրկնակի աշխատանք են կատարում թե՛ նախաքննության մարմինները, թե՛ դատարանները, ավելին՝ հաճախ վտանգվում են անձանց իրավունքներն ու օրինական շահերը: Հետևաբար գտնում ենք, որ այն պետք է ենթարկել որոշակի սահմանափակումների և կիրառելի դարձնել միայն այն դեպքում, երբ անձը գտնվում է **միջազգային (միջպետական) հետախուզման մեջ**, քանի որ մնացած բոլոր դեպքերում քրեադատավարական օրենսդրությունն ունի այնպիսի կառուցակարգ, որը ճիշտ մեկնաբանելու և կիրառելու դեպքում կարող է բացառել առանց մեղադրյալի մասնակցության նրա նկատմամբ կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու դեպքերը և լուծել ներպետական հետախուզման մեջ գտնվող մեղադրյալին հայտնաբերելու և վարույթն իրականացնող մարմնի տրամադրության տակ նրա ներկայությունն ապահովելու հարցերը: Այլ կերպ ասած՝ ներպետական (տեղական) հետախուզման դեպքում առկա է քրեադատավարական այլ կառուցակարգ, որը կարող է լիարժեք փոխարինել հեռակա կալանավորմանը. խոսքը մասնավորապես վերաբերում է մեղադրյալին հետախուզելու և ձերբակալելու ինստիտուտներին:

Այսպես, ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 259-րդ հոդվածում, որը կարգավորում է մեղադրյալի հետախուզման հետ կապված հարաբերությունները, ամրագրված է.

1. Քննիչի կողմից մեղադրյալի հետախուզում կարող է հայտարարվել ինչպես գործով նախաքննության կատարման ժամանակ, այնպես էլ քրեական գործով վարույթը կասեցնելու հետ միաժամանակ:

2. Եթե մեղադրյալի գտնվելու վայրը պարզ չէ, կամ մեղադրյալը թաքնվում է քննությունից, քննիչը՝ իր որոշմամբ, հետախուզում կատարելը հանձնարարում է հետաքննության մարմիններին:

3. Մեղադրյալի հետախուզումը նրա գտնվելու տեղի բացահայտումն է, մեղադրյալին ձերբակալելը և վարույթն իրականացնող մարմնի տրամադրությանը հանձնելն է: (...):»:

Այս նորմերի համակարգային մեկնաբանությունից և վերլուծությունից պարզ է դառնում, որ եթե մեղադրյալի գտնվելու տեղը պարզ չէ, կամ մեղադրյալը թաքնվում է քննությունից, ապա քննիչն իրավունք ունի նրա նկատմամբ հայտարարելու հետախուզում: Ընդ որում՝ առավել կարևոր է հենց «մեղադրյալի հետախուզում» հասկացության մեկնաբանությունը, որը ենթադրում է իրար հաջորդող հետևյալ երեք գործողությունների կատարում՝

1) մեղադրյալի գտնվելու տեղի բացահայտումը (այսինքն՝ մեղադրյալին հայտնաբերելը),

2) մեղադրյալին ձերբակալելը,

3) վարույթն իրականացնող մարմնի տրամադրությանը հանձնելը:

Այսինքն՝ ըստ Օրենսգրքի 259-րդ հոդվածի՝ հետախուզումը ներառում է նաև **հետախուզվող մեղադրյալին ձերբակալելը**, որը թե՛ ՀՀ Սահմանադրությամբ, թե՛ քրեադատավարական օրենսդրությամբ կարող է տևել մինչև 72 ժամ, ինչը նշանակում է, որ առանց հեռակա կալանավորման հնարավոր է հետախուզման մեջ գտնվող մեղադրյալին հայտնաբերել, **ձերբակալել** և ընդհանուր կարգով՝ մինչև 72 ժամը լրանալը միջնորդություն ներկայացնել դատարան՝ կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու հարցը քննարկելու, եթե նախաքննության մարմինը դրա անհրաժեշտությունը կտեսնի: Այսինքն՝ այն, ինչ ներկայումս դատական պրակտիկայում իրականացվում է կալանավորման մասին կրկնակի միջնորդություններ ներկայացնելու միջոցով, կարող է արվել առավել պարզ ձևով և առանց ավելորդ քաշքշուկների ու կրկնակի աշխատանք կատարելու:

Պետք է նկատի ունենալ, որ քննարկվող հարցը միանշանակ մոտեցում չունի տեսության մեջ, քանի որ կան հեղինակներ, որոնք ևս գտնում են, որ առանց մեղադրյալի մասնակցության խափանման միջոց կալանավորման հարցի քննարկումն ուղղակի հակասում է ՄԻԵԿ չափանիշներին⁵, ուստի առաջարկում են օրենսդրական համապատասխան փոփոխություններ կատարել և նախատեսել հնարավորություն՝ քննությունից թաքնվող մեղադրյալների նկատմամբ հեռակա կարգով կիրառելու կալանավորման մասին որոշում, իսկ երբ նրանք կհայտնաբերվեն, ապա 48 ժամվա ընթացքում կրկին կանգնեն այն դատարանի առաջ, որը կայացրել է հեռակա կալանավորման մասին որոշումը՝ միաժամանակ գտնելով, որ նրանք կարող են նաև բողոքարկել այդ որոշումը⁶: Որոշ հեղինակների կարծիքով էլ որևէ հակասություն չկա, քանի որ, ըստ նրանց, Կոնվենցիան պարտավորեցնում է լսել մեղադրյալին միայն այն դեպքում, երբ նա ներկայանում է դատարան և պնդում է, որ իրեն լսեն: Բայց եթե մեղադրյալը թաքնվում է կամ չի ներկայանում վարույթն իրականացնող մարմնին, ապա Կոնվենցիան որևէ արգելք չի նախատեսում կալանավորումը որպես խափանման միջոց կիրառելու առումով:

Այս տեսակետը պնդող հեղինակները, չհամաձայնելով ՌԴ քրեական դատավարության օրենսդրությամբ ամրագրված այն կանոնին, որը հնարավորություն է տալիս առանց մեղադրյալի կալանավորման հարց քննարկելու բացառապես այն դեպքում, երբ նա գտնվում է միջազգային հետախուզման մեջ, նշում են, որ ՌԴ օրենսդիրը պարզապես նպատակահարմար է գտել ապահովագրել իրեն և սահմանափակվել է միայն միջազգային հետախուզման մեջ գտնվող մեղադրյալ-

⁵ Տե՛ս **Гаврилов Б. Я.** Современное досудебное производство и меры по его деформализации // "Вестник Восточно-сибирского института МВД России", 2016, 1 (76), էջ 9-19:

⁶ Տե՛ս **Гаврилов Б. Я.** О некоторых проблемных вопросах совершенствования УПК РФ // "Проблемы предварительного следствия и дознания". Сб. научных трудов. М., 2006, էջ 7-8:

ների նկատմամբ կալանավորման հարցերը առանց նրանց մասնակցության քննարկելու կանոնակարգում սահմանելով, իսկ այն պատճառաբանությունները, թե նման օրենսդրական լուծումը պայմանավորված է Հանձնման մասին եվրոպական կոնվենցիայի դրույթներով, այս հեղինակների կարծիքով՝ իրավաչափ չէ, քանի որ դրանում որևէ նորմ նախատեսված չէ ներպետական հետախուզման մասին⁷:

Այս մոտեցման կողմնակիցներից Օ. Յոկոլովան գտնում է, որ հարցի լուծման առավել արդյունավետ տարբերակ է, երբ օրենքով հնարավորություն տրվի մեղադրյալի նկատմամբ հեռակա կարգով կալանք կիրառելու և միաժամանակ հետախուզում հայտարարելու, որից հետո կալանքը իրականում կիրառելու դեպքում այդ անձին հնարավորություն տրվի երեք օրվա ընթացքում բողոքարկելու այն փաստացի արգելանքի վերցնելու պահից: Ուշագրավ է նաև այս հեղինակի այն պնդումը, որ անհրաժեշտ է ՌԴ քրեական դատավարության օրենսգրքի 108-րդ հոդվածի 5-րդ մասից բացառել «միջազգային» բառը, որպեսզի հնարավոր լինի կալանավորման հարցը քննարկել առանց անձի մասնակցության ցանկացած հետախուզման դեպքում⁸:

Չհամաձայնելով այս մոտեցումներին՝ նշենք, որ առանց մեղադրյալի մասնակցության նրա նկատմամբ կալանավորումը որպես խափանման միջոց կիրառելու և հետագայում, երբ անձը հայտնվում է վարույթն իրականացնող մարմնի տրամադրության տակ, նրան դատարան չներկայացնելու հանգամանքը որպես ՄԻԵԿ 5-րդ հոդվածի 3-րդ մասի խախտում արձանագրել է Եվրոպական դատարանը հենց ՌԴ դեմ կայացրած Գարաբանի գործով վճռում: Իհարկե, Եվրոպական դատարանը նշել է, որ որևէ խնդիր չկա, երբ անձի նկատմամբ հեռակա կարգով որոշում է կայացվում կալանավորումը որպես խափանման միջոց կիրառելու մասին, սակայն Դատարանը խնդիր է տեսնում այն առումով, որ անձի հայտնաբերման դեպքում նա անհապաղ չի տարվում դատարան՝ լսված լինելու և դատավորի առաջ կանգնելու: ՄԻԵԿ 5-րդ հոդվածի 3-րդ մասով նախատեսված պահանջն ապահովելու համար: Հետևաբար, հակասություն չլինելու մասին բոլոր պնդումներն անհիմն են:

Ինչ վերաբերում է այն պնդումներին, որ մեղադրյալը կարող է բողոքարկել հեռակա կալանավորման մասին որոշումը և ըստ այդմ իրացնել իր՝ դատարանի առաջ կանգնելու իրավունքը, ապա այն հիմնավոր չէ, քանի որ ազատությունից զրկելու իրավաչափության վիճարկումը անձի համար երաշխավորված է ՄԻԵԿ 5-րդ հոդվածի 4-րդ մասով, մինչդեռ դատարանի առաջ կանգնելու և լսված լինելու իրավունքը՝ 5-րդ հոդվածի 3-րդ մասով: Ասվածից կարող ենք եզրակացնել,

⁷ Տե՛ս **Цоколова О. И.** Теория и практика задержания, ареста и содержания под стражей в уголовном процессе. Диссертация на соискание ученой степени доктора юридических наук. М., 2007, էջ 337-342:

⁸ Տե՛ս նույն տեղը:

որ այն դեպքում, երբ մեղադրյալը գտնվում է հետախուզման մեջ, և նրա նկատմամբ կալանավորում կիրառելու մասին միջնորդություն է ներկայացվում դատարան, ապա քննիչը պետք է դատարան ներկայացնի լրացուցիչ նյութեր և հիմնավորումներ առ այն, որ մեղադրյալի նկատմամբ հայտարարված է միջազգային հետախուզում: Իսկ եթե նման նյութեր չեն ներկայացվում և չի հիմնավորվում, որ մեղադրյալը գտնվում է միջազգային հետախուզման մեջ, ապա դատարանը պետք է որոշում կայացնի քննիչի միջնորդությունը մերժելու մասին, որը, սակայն, չպետք է կալանավորման հարցը կրկին քննարկելու խոչընդոտ հանդիսանա⁹: Այն դեպքում, երբ հայտարարվում է ներպետական հետախուզում, ապա առանց կալանավորման մասին որոշման հնարավոր է լուծել անձին բացահայտելու և ձերբակալելու հարցը, ավելին՝ ըստ անհրաժեշտության՝ քննիչն իրավունք ունի նաև հետախուզում հայտարարելու հետ միաժամանակ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 130-րդ հոդվածի կարգով ձերբակալելու մասին որոշում կայացնել¹⁰: Դա նշանակում է, որ ներպետական հետախուզման դեպքում անհրաժեշտություն չկա առանց անձի քննարկելու նրա նկատմամբ կալանավորում կիրառելու հարցը, իսկ նրան հայտնաբերելու դեպքում՝ ներկայացնելու դատարան՝ կրկին քննարկելու կալանավորման հարցը, ինչպես սահմանել է ՀՀ վճռաբեկ դատարանը Ս. Վահրադյանի վերաբերյալ որոշմամբ: Մեր կողմից առաջարկվող այս մոտեցումն առնվազն բացառելու է արհեստական հետախուզումները և կրկնակի կալանավորման միջնորդությունների քննարկումը՝ դրանով իսկ որոշակիորեն նվազեցնելով նախաքննության մարմինների և դատարանների ծանրաբեռնվածությունը:

Գործում ենք՝ նպատակահարմար է ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքում ամրագրել, որ կալանավորման վերաբերյալ միջնորդությունները կարող են քննարկվել առանց մեղադրյալի բացառապես այն դեպքում, եթե նրա նկատմամբ հայտարարված է միջազգային հետախուզում: Դրա համար անհրաժեշտ է նաև օրենքում սահմանել «միջազգային» և «տեղական հետախուզում» հասկացությունները, դրանք

⁹ Գտնում ենք, որ այս դեպքում չի կարող կիրառվել ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 285-րդ հոդվածի 6-րդ մասում սահմանված այն կանոնը, որ տվյալ խափանման միջոցն ընտրելու նպատակով հարուցված միջնորդությունը դատավորի կողմից մերժելու մասին որոշումից հետո նույն գործով նույն անձին կալանավորելու միջնորդությամբ կրկին դատարան դիմելը հնարավոր է միայն կալանավորումը հիմնավորող նոր հանգամանքների ի հայտ գալու դեպքում, քանի որ միջազգային հետախուզում հայտարարելու դեպքում կալանավորման կիրառումը, ըստ էության, պարտադիր է, այլընտրանք չունի: Հակառակ դեպքում հնարավոր չի լինի իրականացնել ինչպես հետախուզումը, այնպես էլ անձին ձերբակալելը, կալանավորելը և հանձնելը:

¹⁰ Այս հիմքով ձերբակալման մասին որոշում է կայացվում, եթե քրեական գործով հավաքված ապացույցները հիմք են տալիս ենթադրելու, որ անձը կատարել է քրեական օրենքով չթույլատրված արարք, ընդ որում նա գտնվում է այլ տեղանքում, կամ նրա գտնվելու վայրը հայտնի չէ:

հայտարարելու հիմքերը, պայմանները, ժամկետները, մեղադրյալի նկատմամբ կիրառման ենթակա քրեադատավարական հարկադրանքի միջոցների տեսակները և այլն:

Հաճախ պրակտիկ աշխատողները հարց են բարձրացնում, թե արդյոք ՀՀ վճռաբեկ դատարանի՝ Ս. Վահրադյանի վերաբերյալ որոշմամբ ձևավորված դիրքորոշումները պետք է տարածվեն նաև դատական քննության փուլում գտնվող գործով քննությունից թաքնվող ամբաստանյալի նկատմամբ հետախուզում հայտարարելու և կալանավորման մասին որոշում կայացնելու դեպքում, երբ նա հայտնաբերվում է:

Թեև ՄԻԵԿ 5-րդ հոդվածի 3-րդ մասը որևէ բացառություն չի սահմանում, սակայն կարծում ենք, որ դատական քննության փուլում գտնվող գործերով իրավիճակն այլ է, քանի որ այս փուլում կիրառված կալանավորումների դեպքում վարույթն իրականացնում է դատարանը, և հենց ինքն էլ կայացնում է կալանավորման մասին որոշում, ուստի Վճռաբեկ դատարանի ձևավորած դիրքորոշումը չի կարող միանշանակ կիրառվել: Այս դեպքում չկա այն պաշտոնատար անձը, որն ունի պարտականություն դատարանի վարույթում գտնվող քրեական գործով կալանավորված անձին ներկայացնելու դատարան. դատարանի որոշումը կատարող ՀՀ ոստիկանության և համապատասխան քրեակատարողական հիմնարկի աշխատակիցները, հայտնաբերելով հետախուզման մեջ գտնվող ամբաստանյալին, պարզապես պարտավոր են նրան տեղավորել կալանավորվածներին պահելու վայրում և այդ մասին գրավոր իրազեկել դատարանին, որպեսզի վերջինը վերսկսի քրեական գործի կասեցված վարույթը (եթե կասեցրել է) և նիստ նշանակի, որում արդեն կքննարկի նաև կալանավորում կիրառելու հարցը: Մակայն, մեր կարծիքով, այս դեպքում չի կարող կիրառելի լինել դատարանի առաջ կանգնելու՝ Սահմանադրությամբ ամրագրված 72 ժամվա ռեժիմը, քանի որ քրեական դատավարությունում այն վերաբերում է մինչդատական վարույթում ձերբակալման հիմքով ազատությունից զրկելուն, որը դատական քննության փուլում չի կիրառվում, ինչը նշանակում է, որ դատարանի վրա չի կարող պարտականություն դրվել 72 ժամվա ընթացքում ապահովել անձի լաված լինելու իրավունքը: Այն կարող է նաև տեխնիկական խնդիրներ առաջացնել՝ մասնավորապես նիստ նշանակելու, այդ մասին դատավարության կողմերին ծանուցելու և այլնի հետ կապված, որպիսին նախաքննության փուլում առկա չէ: Պետք է նաև նկատի ունենալ այն հանգամանքը, որ դատական քննության փուլում գտնվող գործով անձի կարգավիճակն այլ է, վարույթն այլ սկզբունքների և կանոնների վրա է հիմնված (հրապարակայնություն, անմիջականություն, կողմերի մասնակցություն և այլն), քան նախաքննության փուլում, ուստի այդ առանձնահատկություններով պայմանավորված՝ անձը, դատական քննության փուլում դիմելով փախուստի կամ թաքնվելով քննությունից, ինքն է իրեն զրկում օրենքով իրեն տրված ե-

րաշխիքներից, որոնք նախատեսված են մինչդատական վարույթում գտնվող քրեական գործերով անձին ազատությունից զրկելու օրինականության ապահովման համար:

Կարծում ենք՝ անհրաժեշտ է այս հարցը ևս իրավական կարգավորման ենթարկել և հստակ ամրագրել, որ ամբաստանյալի հայտնաբերման դեպքում, երբ դատարանը տեղեկացվում է այդ մասին, դատական նիստը պետք է նշանակվի ոչ ուշ, քան 10 օրվա ընթացքում: Ինչ վերաբերում է ամբաստանյալին, ապա նա կարող է բողոքարկել դատարանի որոշումը վերադաս դատարան և այդ կերպ իրացնել իր լաված լինելու իրավունքը, քանի որ նա այն դատարանի կողմից է կալանավորվել, որը նաև նիստ է իրականացնում, և նույն դատարանի առաջ կանգնելը կալանավորման վերահաստատման տեսանկյունից իրավաչափ չէ:

Բանալի բառեր – *հետախուզում, ձերբակալում, կալանավորում, լսվելու իրավունք, դատարանի առաջ կանգնելու իրավունք*

СЕРГЕЙ МАРАБЯН – *Задержание обвиняемого, находящегося в розыске, в качестве альтернативы заочному (при отсутствии обвиняемого) аресту в уголовном процессе РА.* – В статье изложена та точка зрения, что судебные заседания без участия обвиняемого по поводу содержания под стражей в качестве меры пресечения могут считаться законными, лишь если обвиняемый объявлен в международный розыск. Выражается согласие с правовыми позициями Кассационного суда, но с поправкой, что во избежание злоупотреблений и произвола сфера его действий должна быть ограничена. Что касается объявления розыска внутри страны, то человек может быть задержан, но не арестован. Это не только исключит произвольное объявление в розыск, но и увеличит объём работы судов.

Ключевые слова: *розыск, арест, содержание под стражей, право быть выслушанным, право предстать перед судом*

SERGEY MARABYAN – *The Arrest of the Wanted Defendant as an Alternative to Detention (in the Absence of the Defendant) in the Criminal Proceedings.* – Within the scope of this article, the author has raised the issues of imposing detention as a preventive measure without the involvement of the defendant in the proceedings and concluded that without the defendant's participation, the hearings on the detention may be considered legitimate only when the international reconnaissance has been declared. In this respect, the author agrees with the legal positions of the Court of Cassation, but he believes that its scope should be limited, as it often causes abuses and arbitrariness.

The author thinks that, in the case of domestic reconnaissance, arrest but not detention may be imposed on a person. This will not only exclude the practice of arbitrary and artificial declaration of reconnaissance, but also the doubling of the courts' workload.

Key words: *reconnaissance, arrest, detention, the right to be heard, the right to stand trial*

Ներկայացվել է՝ 11.02.2019, գրախոսվել է՝ 21.02.2019, ընդունվել է տպագրության՝ 19.04.2019